

14de vergadering

Dinsdag 17 januari 1995

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Tjeenk Willink

Tegenwoordig zijn 65 leden, te weten:

Baarda, Baarveld-Schlaman, Barendregt, De Boer, Boorsma, Van Boven, Braks, Van den Broek-Laman Trip, Coenemans, Van Dijk, Ermen, Eversdijk, Fleers, Gelderblom-Lankhout, Van Gennip, Van Gijzen, Glastra van Loon, Glasz, Van Graafeiland, Grol-Overling, Heijmans, Heijne Makkreel, Hilarides, Holdijk, Huberts-Fokkelman, Jaarsma-Buijserd, Kassies, Van Kuilenburg-Lodder, Kuiper, Van Leeuwen, Luimstra-Albeda, Luteijn, Mastik-Sonneveldt, Van der Meer, Mertens, Van der Meulen, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Van Muijen, Pit, Pitstra, Postma, Redemeijer, Rongen, De Savornin Lohman, Schinck, Schuurman, Schuyer, Spier, Stevens, Talsma, Tiesinga-Autsema, Tjeenk Willink, Tuinstra, Tummers, Van Veldhuizen, Veling, Verbeek, Vermaat, Vis, Vriskoop, Wagemakers, Werner, Van Wijngaarden, Van de Zandschulp en K. Zijlstra,

alsmede mevrouw Sorgdrager, minister van Justitie, en mevrouw Schmitz, staatssecretaris van Justitie.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

De Beer, Ginjaar, Korthals Altes, Staal en R. Zijlstra, wegens verblijf buitenslands;

Van Velzen, wegens het bijwonen van een vergadering van het Europees Parlement;

Van den Berg, wegens bezigheden elders;

Van Gennip, voor het eerste gedeelte van de vergadering;

Steenkamp, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de leden, te gaan staan.

"Emotieloos hier te staan is mij niet gegeven." Met deze zin begon Ad Kaland zijn dankwoord bij het afscheid op 21 december 1993. Het is een zin die "staat" zoals Kaland zelf: krachtig, overtuigend, persoonlijk. Kaland was een man met emoties, die ook emoties opriep als bestuurder, als volksvertegenwoordiger, als persoon.

Hij was allereerst een krachtig bestuurder die stond voor zijn zaak. Als geen ander wist hij uit ervaring dat een krachtig bestuur tegenkrachten oproept; niet altijd makkelijk. Maar als volksvertegenwoordiger raakte hij er steeds meer van overtuigd dat een krachtig bestuur een tegenkracht nodig heeft in een krachtige volksvertegenwoordiging; Eerste en vooral Tweede Kamer. Daarvan getuigde hij hier. Daaraan was zo nodig ook het partijbelang ondergeschikt. Kaland was een man in de traditie van de CHU.

Als bestuurder was hij overtuigd pleitbezorger van de welvaartsontwikkeling van ons land. Eerst brood op de plank. Nimmer vergat hij de boerenfamilie ± zijn familie ± uit Westkapelle in de crisisjaren. Maar als volksvertegenwoordiger liet hij niet na te waarschuwen tegen het onbehagen in de overvloed. Naar het woord van Calvin: "Laten zij die

overvloed hebben eraan denken dat zij zijn omgeven met doornen en laat ze goed oppassen dat zij er niet door worden geprikt." Hard werken aan de gemeenschappelijke welvaart en individuele soberheid. Tevreden zijn!

Ook in deze Kamer was en bleef hij de krachtige bestuurder, de regisseur. Hij symboliseerde in zekere zin de zwaardere legitimering van deze Kamer sinds de Grondwet 1983. Hij zag de mogelijkheden, maakte er als goed volksvertegenwoordiger gebruik van en genoot. Toch zat hij niet gebakken aan zijn positie. Hij twijfelde soms of hij niet te lang was doorgedaan.

Bij zijn afscheid, nu ruim een jaar geleden, werd duidelijk op hoeveel waardering en sympathie Ad bij de leden, van welke politieke partij dan ook, en de medewerkers kon rekenen. Ook de laatste maanden hebben wij, op afstand, met hem en zijn vrouw meegeleefd.

Zelf houd ik goede herinneringen aan een bijzonder genoeglijk bezoek deze zomer in Zoutelande. Dankbaar was hij toen voor alles wat hij had mogen doen en de tijd, hoe onzeker ook, die hem nog gegeven zou worden. "Ik heb geluk gehad." Hij dicteerde zijn herinneringen en was juist begonnen aan de Eerste Kamer toen het niet meer ging. De laatste bandjes kwamen leeg terug.

Hij overleed in groot vertrouwen. Moge dat ook zijn kleinkinderen en kinderen maar vooral zijn vrouw Maria sterken. Ad Kaland liet weinigen onberoerd: als bestuurder voor- noch tegenstanders; als volksvertegenwoordiger binnen noch buiten zijn partij; als persoon tijdens zijn leven noch nu bij zijn overlijden. "Emotieloos hier te staan is ons niet gegeven."